

УКРАЇНОЗНАВЧІ СТУДІЇ У ВІДЕНЬСЬКОМУ УНІВЕРСИТЕТІ НАПРИКІНЦІ XIX – У ПЕРШІЙ ПОЛОВИНІ XX ст.

У статті проаналізовано розвиток українознавчих студій у Віденському університеті кінця XIX – першої половини XX ст. На основі доступних джерел та літератури виокремлено основні напрями розвитку україністики в австрійській історичній науці. Зазначено, що значна частина відомих українських діячів здобували докторат саме у Віденському університеті. Особливу увагу приділено тематиці наукових студій докторантів. У такий спосіб реконструйовано міжнаціональні наукові зв'язки, які спричинилися до формування у майбутньому провідних наукових шкіл в Україні.

Ключові слова: українознавчі студії, Віденський університет, історична школа, україністика.

Літ. 33.

Natalia TURMYS,

PhD (History). Assistant Professor

of the Department of Modern and Contemporary History

of Foreign Countries. Ivan Franko National University of Lviv

(Ukraine, Lviv) n_turmys@ukr.net

UKRAINIAN STUDIES AT THE UNIVERSITY OF VIENNA IN LATE XIX – EARLY XX CENTURY

The article covers the development of Ukrainian Studies in the University of Vienna in late XIX century – early XX century. Using available sources the author determines major trends in the development of Ukrainian studies in Austrian history research. The author also states, that the interest to Ukrainian subjects appeared in the University of Vienna in the middle of XIX century with the opening of the Chair of Slavonic Studies and Antiquities and concerned only linguistic aspects (F. Mikloshych). Thorough Ukrainian research of Vienna University started in late XIX century; they concerned the research tasks within literature and history fields (V. Jagich). Prof. Jagich was one of the first Austrian scholars, who paid attention to old Ukrainian literature heritage and stood for the distinctiveness of Ukrainian language. In general, more than 20 Ukrainian PhD students and scholarship receivers were members of Prof. Jagich's school, including I. Franko, K. Studyn'sky, V. Shchurat and I. Zilynsky. Recognizing the important part of Prof. Jagich's work in the development of Ukrainian Studies, the linguistic section of Ukrainian Scientific Society in 1903 accepted him as its member. At the beginning of XX century Ukrainian studies became the part of the research of PhD students, who worked at the seminar of Eastern European history at Vienna University (K. Yirechek). This is the period when Ukrainian Studies were defined as separate direction of Slavonic history studies. The research within Ukrainian themes was conducted by PhD students of Ukrainian origin as well as the representatives of other nations, including the Jews. It is important to state that this is the period, when three Ukrainian PhD students finished their theses within the themes of Ukrainian Studies, including H. Palamar, V. Chylak and V. Kushnir.

In 1920s Ukrainian Studies became one of the prominent research at the seminars of Eastern European History (H. Ubersberger). Although the field of Prof. Ubersberger's scientific interests was the history of Russia and Poland, among 122 written works 14 concerned Ukrainian Studies (11% of general quantity). This is the third place after Russian Studies – 55 works (43%) and Polish Studies – 49 works (38%). It is important to pay attention to the quantity of Ukrainian PhD students, who finished their dissertation within the mentioned period – 10 people, including O. Stepaniv, N. Surovtsova, I. Nimchuk, M. Skoryk, V. Kysilevsky.

1930s – 1940s saw the decline of Ukrainian Studies at the seminar of Eastern European History (H. Ubersberger) in the University of Vienna. The events of the World War II and the lack of interest in Ukrainian themes of M. Vinkler and A. Hayek, the heads of the seminar, did not contribute to the students' interest in Ukrainian Studies. M. Yaremko was the only one PhD student who completed his thesis in the mentioned period.

The author also pays special attention to the work of prominent Ukrainian researchers in the University of Vienna. The scientific schools of V. Jagich, K. Yirechek, and H. Ubersberger involved a whole array of Ukrainian scholars in the research work, including I. Franko, K. Studyn'sky, M. Korduba, V. Shchurat, I. Svientisitsky, O. Stepaniv, M. Skoryk, V. Kysilevsky and many others. Later, the results of the works of these young intellectuals became solid basis for Ukrainian science.

Key words. *Ukrainian Studies, University of Vienna, history school, Ukrainian Research.*

Ref. 33.

Наталія ТУРМИС,

кандидат исторических наук,

ассистент кафедры новой и новейшей истории зарубежных стран

Львовского национального университета имени Ивана Франко

(Украина, Львов) n_turmys@ukr.net

УКРАИНОВЕДЧЕСКИЕ ИССЛЕДОВАНИЯ В ВЕНСКОМ УНИВЕРСИТЕТЕ КОНЦА XIX – НАЧАЛА XX века

В статье проанализированы украиноведческие исследования в Венском университете конца XIX – первой половины XX в. Исходя из доступных источников и литературы, выделены основные направления развития украинистики в австрийской исторической науке. Отмечено, что значительная часть известных украинских деятелей соискала ученую степень именно в Венском университете. Особое внимание уделено тематике научных исследований докторантов. В итоге реконструировано межнациональные научные связи, которые в будущем стимулировали формирование ведущих научных школ в Украине.

Ключевые слова: *украиноведческие исследования, Венский университет, историческая школа, украинистика.*

Лит. 33.

Постановка проблеми. Від початку нового тисячоліття в українській історіографії дедалі більшої ваги набуває новий напрям – інституалізація історичних досліджень. Він пов'язаний з формуванням нових методологічних та теоретичних засад, які враховують європейський і світовий досвід історіописання, її переорієнтацію з вивчення традиційного проблемного поля в площину інтелектуальної історії. Як зазначає сучасний український історіограф Олексій Сухий, «Нині ж завдання історіографії як науки обумовлене також необхідністю ... введення в науковий обіг усього комплексу знань діаспорної українистики і досягнень західних дослідників української історії» [22, 26]. З огляду на це, обрана до розгляду тема видається актуальною, оскільки цілі сегменти віденських українознавчих студій, перебувають за межами уваги науковців та потребують певних теоретичних і методологічних узагальнень.

Одна з перших розвідок опосередковано присвячена означеній проблемі, належить перу Івана Франка «Поступ славистики на Віденському університеті» [24]. Ґрунтовно історію східноєвропейського історичного семінару в рамках якого провадилися дослідження української проблематики, розробляли австрійські вчені – Вальтер Ляйч, Манфред Штої [33] та багаторічний керівник Інституту східноєвропейської історії Віденського університету знаний україніст Андреас Каппелер [29; 30; 31; 32]. З-поміж найновіших праць українських вчених варто відзначити дослідження Поліни Барвінської [1; 2; 3]. Та все ж українознавчі студії у Віденському університеті так і не стали основним предметом розгляду науковців.

Виклад основного матеріалу. В Австрійській імперії інтерес до історії слов'янських народів вимушено з'явився після революції 1848 – 1849 рр., оскільки влада задля майбутнього спокою в державі намагалася зрозуміти історію, культуру та національні прагнення народів імперії. Уперше українською проблематикою у Віденському університеті зацікавився керівник кафедри славистики та старожитностей Франьо Міклошич (1813 – 1891 рр.), що обґрунтував окремішність русинської мови, яку цей науковець-лінгвіст чітко виділяв з поміж інших слов'янських мов [3, 15–16]. Його учнем був філолог, етнолог, педагог, громадський діяч Омелян Огоновський (1833 – 1894 рр.). У 1880 р. він публікує працю «Дослідження русинської мови» в якій обстоює тезу про народнорозмовну основу української літературної мови [16; 18].

Проте серйозне наукове вивчення української проблематики у Віденському університеті почалось з 90-х рр. XIX ст. за іншого очільника кафедри Ватрослава Ягіча (1838 – 1923 рр.). Розширюючи завдання кафедри літературними та історичними студіями, В. Ягіч, у контексті власних наукових інтересів, одним з перших звернув наукову увагу на давньоукраїнські пам'ятки – «Галицьке Євангеліє 1144 р» та граматики Лаврентія Зизанія і Мелетія Смотрицького. Науковець рішуче обстоював окремішність української мови [1; 15]. Саме під керівництвом В. Ягіча у 1893 р. захистив дисертацію на тему: «Варлаам і Йоасаф. Старохристиянський духовний роман і його літературна історія» Іван Франко [25]. Тема дисертації була випадковою, першочергово І. Франко готувався захищати у Відні раніше підготовлену дисертацію про полеміста Івана Вишенського [26]. Та якось на одному з семінарів І. Франко вирішив здивувати професора В. Ягіча, з яким у нього, попри ідейні розбіжності, склалися дружні відносини, замість обов'язкового викладу прочитав реферат «Варлаам і Йоасаф». Цей реферат настільки вразив В. Ягіча, що він запропонував замість того, аби перекладати готову дисертацію, розширити реферат і на його основі підготувати докторат [20, 9]. В. Ягіч, якому І. Франко багато чим завдячував у становленні як ученого європейського рівня, назавжди залишався його старшим колегою, з яким він листувався аж до смерті [5].

Студентом В. Ягіча, окрім І. Франка, був український філолог-славіст, фольклорист, письменник, громадський діяч Кирило Студинський (1868 – 1941 рр.), який у 1894 р. захистив докторат на тему «Картина духовного життя у малоросів у XVI – XVII ст. зі зверненням особливої уваги на календар» [27; 28]. У своїх спогадах учений так описував спільний з І. Франком період навчання у Відні: «Поява Франка на віденському університеті була сенсацією дня... Уявляю собі, що ніхто інший, а Франко викликав зміну в поглядах проф. Ягіча на нашу окремішність від росіян. Раніше він клав нас в одну шухляду з російським народом... А Франко, вже тоді визнаний дослідник, давав Ягічеві одну студію за другою, а враз із тим докази, що маємо право на самостійне життя серед слов'янщини» [28]. У 1896 р. захистив дисертацію у професора В. Ягіча по літературній пам'ятці Русі «Слово Даниїла Заточника» знаний літературознавець, фольклорист, педагог перекладач, публіцист Василь Щурат (1871 – 1948 рр.) [6]. Свого часу студентами В. Ягіча також були Іларіон Свенціцький (1876 – 1956 рр.) – філолог, літературознавець, історик мистецтва, музейник, який у 1902 р. захистив дисертаційну роботу на тему: «Максим Грек і його значення для російської культури» [11, 5] та у 1903 – 1907 рр. фольклорист і дослідник лемківських та бойківських говірок, філолог-славіст Іван Зілинський (1879 – 1952 рр.), який за час навчання підготував та захистив реферат «Загальний стан української діалектології» [10].

У 1899 р. за підтримки професора В. Ягіча, який одночасно був радником австрійського уряду з питань надання стипендій для слов'янських літераторів, художників і композиторів, уряду стипендію для навчання в університеті отримував письменник, поет, критик, публіцист, перекладач Осип Маковей (1867 – 1925 рр.) [13]. Загалом наукову школу В. Ягіча пройшли понад 20 українських докторантів та стипендіатів.

Власне, відзначаючи великий внесок В. Ягіча у розвиток українознавчих студій у Віденському університеті філологічна секція НТШ наприкінці 1903 р. обрала вченого дійсним членом цієї наукової інституції [14, 190].

Спричинився В. Ягіч і до становлення східноєвропейських історичних студій у Віденському університеті. З його ініціативи у 1893 р. кафедру слов'янської філології та старожитностей очолив онук П. Й. Шафарика, особистий друг В. Ягіча, фахівець з історії Болгарії та Балкан – Костянтин Їречек (1854 – 1918 рр.) [1; 2; 3, 24].

23 листопада 1897 р. В. Ягіч та К. Їречек були присутні на попередньому захисті дисертації Мирона Кордуби (1876 – 1947 рр.) і оцінили рівень його наукової праці «Innere Geschichte und Zustände im Fürstentum Halicz im XIII Jahrhundert» / «Історія і відносини в Галицькому князівстві в XIII ст.», як достатній [33, 50, 268; 19, 61].

З 1906 р. на посаді приват-доцента поряд з К. Їречеком працює спеціаліст з історії Росії та Польщі Ганс Уберсбергер (1877 – 1962 рр.). Наявність двох знаних у науковому світі фахівців із східноєвропейської історії дала змогу відкрити у 1907 р. на базі кафедри слов'янської філології та старожитностей семінар східноєвропейської історії, який очолив К. Їречек [33, 77–90; 2]. Будучи болгаристом та балканістом, К. Їречек, у рамках семінару східноєвропейської історії,

разом з русистом та полоністом Г. Уберсбергером формував також інші напрями славістичних досліджень, серед них і україністику. Це відбувалося в основному через написання дисертаційних робіт зазначеної тематики українськими докторантами семінару.

Так, у 1908 – 1909 навчальному році слухачами семінару були 13 студентів, з них 4 – українці (Добушак, Кіселевський, Завадовський, Зубрицький) [33, 46]. У 1912 – 1914 рр. семінари К. Іречка відвідував Євген Перфецький (1884/1888 – 1947 рр.), історик-славіст, що стояв біля витоків НБУВ, правда після закінченні семінару рукопису дослідження так і не подав¹ [33, 51; 4]. Загалом семінар професора К. Іречка відвідали 1953 особи, з них 52 були українцями [33, 53] та лише трьох з них – Г. Паламар, В. Чилак та І-В. Кушнір успішно завершили студії докторатом. 10 березня 1909 р Григорій Паламар захистив дисертацію на тему: «Die Entstehung der Erde in den ukrainischen Volkssagen und Poesie in Zusammenstellung mit alttestamentlichen Apokryphen» / «Виникнення світу в українських народних сказаннях і поезії», 22 березня 1909 р. – Віктор Чилак «Über den Ursprung des russischen Staates mit besonderer Berücksichtigung des Russenangriffes auf Constantinopel im J. 860. Eine historisch kritische Untersuchung» / «Виникнення руської держави з особливим поглядом на похід русичів на Константинополь у 860 р. Історико-критичне дослідження», 28 вересня 1909 р. Іван-Володимир Кушнір – «Die galizischen Ruthenen um die Wende des 18. und 19. Jahrhunderts» / «Галицькі русини в кінці XVIII – XIX ст.» (кер. К. Іречка, А. Допш) [33, 269].

У міжвоєнний період Віденський університет не полишав української проблематики, а навіть збільшив кількість досліджень на семінарі східноєвропейської історії, незважаючи на те, що його у 1918 – 1934 рр. очолював Ганс Уберсбергер (1877 – 1962 рр.) – прихильник переваги австрійських німців у Дунайській монархії [23, 92]. Серед 122 захищених на семінарі Г. Уберсбергера робіт, 14 – були з української тематики (11% від загальної кількості) Це третій напрям досліджень на семінарі після русистики – 55 робіт (43%) та полоністики – 49 робіт (38%) [33, 136–137].

Найуспішнішими для українознавчих студій Віденського університету стали 20-і рр. XX ст., а саме 1920 – 1926 рр. коли теми з української історії для досліджень отримували не лише етнічні українці, а й студенти інших національностей, зазвичай – вихідці з Галичини. Такий сплеск інтересу студентів до української тематики у 20-х рр. XX ст. можна пояснити короткочасною появою на політичній карті світу Української держави та зростанням авторитету українських вчених у науковому середовищі Австрії. На підтвердження слів, трьох українських вчених – історика Степана Томашівського (1875 – 1913 рр.), географа-картографа Степана Рудницького (1877 – 1937 рр.) та етнографа й історика Зенона Кузелю (1882 – 1952 рр.) було запрошено для підсилення кадрового складу дослідницького «Інституту Сходу» Віденського університету, оскільки з 14 дійсних членів цієї установи лише троє були фахівцями зі східноєвропейської історії – Ганс Уберсбергер, Карл Пач та Алоїз Хаек. [33, 138].

На початок 20-х рр. XX ст. Відень став центром української еміграції, в якому, за приблизними даними, проживали близько 50 тис. українців. Великий відсоток емігрантів становила студентська молодь, яка вступала на навчання до Віденського університету, в тому числі і на семінар східноєвропейської історії. За підрахунками професора А. Каппелера, у 1907 – 1944 рр. з-поміж 199 студентів-учасників семінару, що здобули докторат, 92 були вихідцями з України, проте лише 22 особи мали українське походження [12, 123]. До цього числа ввійшли 10 українців-випускників семінару, які успішно захистили докторат з української тематики у професора Г. Уберсбергера:

1. Наталія Шкірпан – «Die Aufhebung der Hetmanschaft in Kleinarussland» / «Скасування гетьманства в Малоросії» (20 січня 1920 р.),
2. Надія Суровцова – «Bohdan Chmelnytzkyj und die ukrainische Staatsidee» / «Богдан Хмельницький і українська державна ідея» (10 березня 1920 р.),
3. Олена Степанів – «Gliederung und Entwicklung der Gesellschaft im Alt Rus bis in die Mitte des XIII. Jahrhunderts» / «Розподіл і розвиток суспільства в старій Русі в середині XIII ст.» (28 червня 1921 р.),
4. Софія Коренець – «Beziehungen des ukrainischen Hetmans Iwan Ostapowyc Wyhowskyj zur Polen» / «Відносини українського гетьмана Івана Виговського з поляками» (18 липня 1921 р.),

¹ у 1919 р. Є. Перфецький захистив докторат у Київському університеті.

5. Іван Турин – «Staat und Gesellschaft in Haljtsch und Wolhynien unter der Dynastie der Romanowyttschi im XIII. Jahrhundert» / «Держава і суспільство в Галичі і Волині під династією Романовичів: в XIII столітті» (22 травня 1922 р.),

6. Іван Німчук – «Die erste ukrainische politische Emigration und ihre Rolle in der ukrainischen Wiedergeburt» / «Перша українська політична еміграція і її роль в українському відродженні» (12 липня 1923 р.),

7. Михайло Скорик – «Semen Palij, Oberst von Bila Cerkva» / «Семен Палій, білоцерківський полковник» 20 липня 1923 р.,

8. Володимир Кисілевський – «Der ukrainische Adel des XVII Jh. Monographische Skizzen» / «Українська шляхта XVII ст. Монографічний ескіз» (5 травня 1924 р.),

9. Микола Кузняк – «Der Adel und die Bauern in Galizien und Podolien im XV. Jahrhundert» / «Шляхта і селяни в Галичині та Поділлі в XV ст.» (25 червня 1924 р.),

10. Ірена Левицька – «Das Jahr 1848 und die Ukrainer in Österreich» / «1848 рік і українці в Австрії» (14 січня 1926 р.) [33, 271–274].

Доля цих науковців складеться по-різному. Хтось кане в лету, а інші увійдуть в історію, як от історик, журналіст, громадський діяч Надія Суровцова (1896 – 1985 рр.) [21], історик, географ, перша в світі жінка-офіцер Олена Степанів (1892 – 1963 рр.) [17], етнолог та історик Михайло Скорик (1895 – 1981 рр.) [8], славіст, історик, соціолог, почесний член канадської асоціації славістів Володимир Кисілевський (1896 – 1976 рр.) [7].

Українські емігранти не були самотніми в дослідженні національної проблематики. В межах семінару її досліджували, також галицькі євреї. Зокрема, 8 квітня 1924 р. захистив дисертацію «Der polnisch-ruthenische Antagonismus in Galizien in den Jahren 1848 – 1867. (Zur Geschichte des Kampfes der Ruthenen um ihre national-politische Gleichberechtigung)» / «Польсько-русинські антагонізми в Галичині в 1848 – 1867 рр. (До історії боротьби галицьких українців за свою національну рівність та своє національно-культурне відродження)» Мозес Бергманн. На думку Г. Уберсбергера, попри свою прихильність до української сторони конфлікту дисертант виступив об'єктивним його суддею [32, 723]. В лютому 1925 р. була захищена дисертація Мозеса Верфеля – «Die Kosakenaufstände im XVI und XVII. Jh» / «Козацькі повстання XVI – XVII ст.». В цьому ж році – 30 травня 1925 р. Нухім Русс захистив дисертацію «Der polnisch-ukrainische Antagonismus in Österreich in den Jahren 1867 – 1906» / «Польсько-українські антагонізми в Австрії 1867 – 1906 рр.» [32, 723–724] 4 квітня 1932 р. Бенджамін Любоцький – «Der politische Gehalt der Ukrainischen Nationalbewegung in Russland im XIX. Jahrhundert» / «Політичний зміст українського національного питання в Росії в XIX столітті» [33, 277].

У 30 – 40-х рр. XX ст. активні наукові українознавчі студії у Віденському університеті припинилися. У 1935 – 1938 рр. семінар східноєвропейської історії очолював русист Мартін Вінклер (1893 – 1982 рр.), за якого було захищено лише одну дисертацію і то з історії Росії [33, 278]. За керівництва семінаром у 1939 – 1945 рр. колишнього його випускника, учня К. Їречека, Алоїза Хаска (1889 – 1966 рр.) 8 листопада 1944 р. докторат на тему: «Der Kampf der galizischen Ukrainer um ihre Vertretung im Wiener Parlament seit 1848, insbesondere in den Jahre 1905 – 1907» / «Боротьба галицьких українців за своє представництво у Віденському парламенті з 1848 р., особливо у 1905 – 1907 рр.» захистив Михайло Яремко [33, 278]. Це чи не єдине дослідження, виконане й апробоване у Віденському університеті з українознавчої тематики у першій половині 40-х рр. XX ст.

Висновки. Загалом можемо констатувати, що інтерес до української тематики, який з'явився у стінах Віденського університету з появою кафедри славістики та старожитностей у середині XIX ст., обмежувався винятково мовними аспектами (Ф. Міклошич). Ґрунтовні українознавчі студії розпочинаються з кінця XIX ст. і пов'язані з новими дослідницькими завданнями кафедри в площині літератури та історії (В. Ягіч). З початку XX ст. українська проблематика стає предметом наукового вивчення дисертантів семінару східноєвропейської історії (К. Їречек), а у 20-х рр. XX ст. займає чільне місце (після русистики та полоністики) серед наукових студій докторантів семінару (Г. Уберсбергер). 30 – 40-і рр. XX ст. відзначаються спадом інтересу до українистики у Віденському університеті.

Важливо наголосити, що наукові школи В. Ягіча, К. Їречека і Г. Уберсбергера дали гідну путівку в наукове життя великій плеяді українських учених – І. Франкові, К. Студинському, М. Кордубі, В. Щурату, І. Свенціцькому, О. Степанів, І. Німчуку, В. Кисілевському, М. Скорику та ін. Згодом творчий та професійний доробок цих молодих інтелектуалів стане надійним фундаментом для української науки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Барвінська П. Ватрослав Ягіч й становлення східноєвропейських історичних досліджень у Віденському університеті / П. Барвінська // Записки історичного факультету. – Одеса, 2008. – Вип. 19. – С. 278–285.
2. Барвінська П. І. З історії заснування семінару східноєвропейської історії у Віденському університеті / П. І. Барвінська // Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії. – Харків, 2009. – Вип. 12. – С. 76–83.
3. Барвінська П. І. Між наукою та політикою. Інтерпретації Східної Європи в академічному середовищі німецькомовного простору у кінці XIX – початку XXI ст.: монографія / П. І. Барвінська. – Одеса: Одес. Нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2012. – 450 с.
4. Вирський Д. Перфецький Євген / Д. Вирський // Енциклопедія історії України: Т. 8. / Ред. кол.: В. А. Смолій (голова) та ін. НАН України. Інститут історії України. – К.: Наукова думка, 2011. – С. 160.
5. Галик В. Іван Франко і Ватрослав Ягіч: історіографія та джерельна база проблеми / В. Галик // Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка / [редактори-упорядники В. Ільницький, А. Душний, І. Зимомря]. – Дрогобич: Повіт, 2014. – Вип. 8. – С. 4–9.
6. Галайчак Т. Щурат Василь / Т. Галайчак // Енциклопедія історії України: Т. 10. / Ред. кол.: В. А. Смолій (голова) та ін. НАН України. Інститут історії України. – К.: Наукова думка, 2013. – С. 688–689.
7. Герасимова Г. Кайс-Кисілевський Володимир / Г. Герасимова // Енциклопедія історії України: Т. 7. / Ред. кол.: В. А. Смолій (голова) та ін. НАН України. Інститут історії України. – К.: Наукова думка, 2010. – С. 24.
8. Гілевич І. Михайло Скорик – етнолог, історик, фольклорист / І. Гілевич // Вісник Львівського університету. Серія історична. – Львів, 2014. – Вип. 50. – С. 206–243.
9. Горак Р. Дисертація / Р. Горак, І. Горак // Науковий вісник Музею І. Франка у Львові. – Львів: Камінь, 2007. – Вип. 7. – С. 77–138.
10. Євсєнко І. Зілинський Іван / І. Євсєнко // Енциклопедія історії України: Т. 3. / Ред. кол.: В. А. Смолій (голова) та ін. НАН України. Інститут історії України. – К.: Наукова думка, 2005. – С. 360.
11. Іларіон Семенович Свенціцький (до 120-річчя від дня народження) / укладач Л. Панів. – Львів, 1996. – 62 с.
12. Каппелер А. Дисертанти з України на семінарі зі східноєвропейської історії у Віденському університеті 1907 – 1945 рр. / А. Каппелер // Австрія і Україна у контексті європейської інтеграції співробітництва. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції. – Відень – Київ, 2005. – С. 122–134.
13. Катаргіна Т. Маковей Осип / Т. Катаргіна // Енциклопедія історії України: Т. 6. / Ред. кол.: В. А. Смолій (голова) та ін. НАН України. Інститут історії України. – К.: Наукова думка, 2009. – С. 449–450.
14. Кравець О. Неопубліковані листи В. Ягіча до О. Барвінського / О. Кравець // Проблеми слов'янознавства. – Львів, 2000. – Вип. 51. – С. 189–192.
15. Лучик В. Ягіч Ватрослав / В. Лучик // Енциклопедія історії України: Т. 10. / Ред. кол.: В. А. Смолій (голова) та ін. НАН України. Інститут історії України. – К.: Наукова думка, 2013. – С. 723–724.
16. Микитюк В. Літературна і наукова спадщина Омеляна Огоновського: автореф. дис... канд. філ. наук: 10.01.03 – література слов'янських народів / В. Микитюк. – Львів, 1995. – 28 с.
17. Олена Степанів – Роман Дашкевич. Спогади і нариси / Упоряд. Г. Сварник, А. Фелонюк. – Львів: Піраміда, 2009. – 632 с.
18. Пашук В. Огоновський Омелян / В. Пашук // Енциклопедія історії України: Т. 7. / Ред. кол.: В. А. Смолій (голова) та ін. НАН України. Інститут історії України. – К.: Наукова думка, 2010. – С. 523–524.
19. Потульніцький В. Огляд фондів українки архівів і бібліотек Відня / В. Потульніцький // Українсько-австрійські культурні взаємини другої половини XIX – початку XX століття / Національна комісія з питань повернення в Україну культурних цінностей; Посольство Австрійської Республіки в Україні; Чернівецька міська рада; Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України. – Київ–Чернівці, 1999. – С. 60–70.
20. Савчак В. До 150-річчя з дня народження Івана Франка «По Дунаю льоди пливуть...» / В. Савчак // Дзеркало тижня. – № 32. – 25 серпня 2006 р.
21. Суровцова Н. В. Спогади / Н. В. Суровцова. – К.: Вид-во ім. О. Теліги, 1996. – 431 с.

22. Сухий О. Сучасна історична наука в Україні: візії та напрями / О. Сухий // *Україна – Європа – Світ. Міжнародний збірник наукових праць. Серія: Історія, міжнародні відносини.* – Тернопіль, 2012. – Вип. 10. – С. 24–34.
23. Троян С. Слов'янські народи в австрійській суспільно-політичній думці початку XX ст. / С. Троян // *Проблеми слов'янознавства.* – Львів, 2000. – Вип. 51. – С. 92–99.
24. Франко І. Поступ славістики у Віденському університеті / І. Франко // *Зібрання творів у 50 т. т. 31: Літературно-критичні праці (1897 – 1899) / Ред. Г. Вервес, О. Мороз.* – К.: Наукова думка, 1981. – С. 7–10.
25. Франко І. Ваарлаам і Йоасаф. Старохристиянський роман і його літературна історія / І. Франко // *Зібрання творів у 50 т. т. 30: Літературно-критичні праці (1895 – 1897) / Ред. І. Дорошенко, Н. Калениченко.* – К.: Наукова думка, 1981. – С. 314–538.
26. Франко І. Іван Вишенський і його праці / І. Франко // *Зібрання творів у 50 т. т. 30: Літературно-критичні праці (1895–1897) / Ред. І. Дорошенко, Н. Калениченко.* – К.: Наукова думка, 1981. – С. 7–211.
27. Швидкий В. Студинський Кирило / В. Швидкий // *Енциклопедія історії України: Т. 9. / Ред. кол.: В. А. Смолій (голова) та ін. НАН України. Інститут історії України.* – К.: Наукова думка, 2012. – С. 873–875.
28. Шологон П. Джерела про життєвий шлях, громадську та наукову діяльність академіка Кирила Студинського 1869 – 1941 у фондах Центрального державного історичного архіву України у м. Львові / П. Шологон // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.stationline.org.ua>.
29. Kappeler A. Osteuropäische Geschichte / A. Kappeler // *Aufriss der Historischen Wissenschaften in sieben Bänden.* – Stuttgart, 2001. – Bd. 2. – S. 198–265.
30. Kappeler A. Osteuropa und osteuropäische Geschichte aus Zürich, Kölner und Wiener Sicht / A. Kappeler // *Hundert Jahre Osteuropäische Geschichte: Vergangenheit, Gegenwart und Zukunft.* – Stuttgart, 2005. – S. 149–157.
31. Kappeler A. Die Bedeutung der Geschichte Osteuropas für ein gesamteuropäisches Geschichtsverständnis / A. Kappeler // *Annäherungen an eine europäische Geschichtsschreibung – Wien, 2002.* – S. 43–55.
32. Kappeler A. Wiener Dissertationen Galizischer Jüdinen und Juden zur ukrainischen Geschichte (1915 – 1931) / A. Kappeler // *Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність. Збірник наукових праць / Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України.* – Львів, 2006 – 2007. – Вип. 15. – С. 720–726.
33. Leitsch W. Stoy M. Das Seminar für osteuropäische Geschichte der Universität Wien 1907 – 1948 / W. Leitsch. – Wien [u.a.]: Bohlau, 1983. – 304 s.

REFERENCES

1. Barvinska P. Vatroslav Yagich y stanovlennia skhidnoievropeiskykh istorychnykh doslidzhen u Videnskomu universyteti / P. Barvinska // *Zapysky istorychnoho fakultetu.* – Odesa, 2008. – Vyp. 19. – S. 278–285.
2. Barvinska P. I. Z istorii zasnuvannia seminaru skhidnoievropeiskoi istorii u Videnskomu universyteti / P. I. Barvinska // *Aktualni problemy vitchyzniano i ta vsesvitnoi istorii.* – Kharkiv, 2009. – Vyp. 12. – S. 76–83.
3. Barvinska P. I. Mizh naukoiu ta politykoiu. Interpretatsii Skhidnoi Yevropy v akademichnomu seredovyschi nimetskomovnoho prostoru u kintsi XIX – pochatku XXI st.: monohrafiia / P. I. Barvinska. – Odesa: Odes. Nats. un-t im. I. I. Mechnykova, 2012. – 450 s.
4. Vyrskyi D. Perfetskyi Yevhen / D. Vyrskyi // *Entsyklopediia istorii Ukrainy: T. 8. / Red. kol.: V. A. Smolii (holova) ta in. NAN Ukrainy. Instytut istorii Ukrainy.* – K.: Naukova dumka, 2011. – S. 160.
5. Halyk V. Ivan Franko i Vatroslav Yahych: istoriohrafiia ta dzhernelna baza problemy / V. Halyk // *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk: mizhvuzivskyi zbirnyk naukovykh prats molodykh vchenykh Drohobyt'skoho derzhavnogo pedahohichnoho universytetu imeni Ivana Franka / [redaktery-uporiadnyky V. Ilnytskyi, A. Dushnyi, I. Zymomriia].* – Drohobych: Posvit, 2014. – Vyp. 8. – S. 4–9.
6. Halaichak T. Shchurat Vasyli / T. Halaichak // *Entsyklopediia istorii Ukrainy: T. 10. / Red. kol.: V. A. Smolii (holova) ta in. NAN Ukrainy. Instytut istorii Ukrainy.* – K.: Naukova dumka, 2013. – S. 688–689.
7. Herasymova H. Kaie-Kysilevskyi Volodymyr / H. Herasymova // *Entsyklopediia istorii Ukrainy: T. 7. / Red. kol.: V. A. Smolii (holova) ta in. NAN Ukrainy. Instytut istorii Ukrainy.* – K.: Naukova dumka, 2010. – S. 24.
8. Hilevych I. Mykhailo Skoryk – etnolog, istoryk, folkloryst / I. Hilevych // *Visnyk Lvivskoho universytetu. Serii istorychna.* – Lviv, 2014. – Vyp. 50. – S. 206–243.
9. Horak R. Dysertatsiia / R. Horak, I. Horak // *Naukovyi visnyk Muzeiu I. Franka u Lvovi.* – Lviv: Kameniar, 2007. – Vyp. 7. – S. 77–138.
10. Ievseienko I. Zilynskyi Ivan / I. Yevseienko // *Entsyklopediia istorii Ukrainy: T. 3. / Red. kol.: V. A. Smolii (holova) ta in. NAN Ukrainy. Instytut istorii Ukrainy.* – K.: Naukova dumka, 2005. – S. 360.
11. Ilarion Semenovych Svientsitskyi (do 120-richchia vid dnia narodzhennia) / ukladach L. Paniv. – Lviv, 1996. – 62 s.

12. Kappeler A. Dysertanty z Ukrainy na seminari zi skhidnoievropeiskoi istorii u Videnskomu universyteti 1907 – 1945 rr. / A. Kappeler // Avstriia i Ukraina u konteksti yevropeiskoi intehratsii spivrobotnytstva. Materialy mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii. – Viden – Kyiv, 2005. – S. 122–134.
13. Katarhina T. Makovei Osyp / T. Katarhina // Entsyklopediia istorii Ukrainy: T. 6. / Red. kol.: V. A. Smolii (holova) ta in. NAN Ukrainy. Instytut istorii Ukrainy. – K.: Naukova dumka, 2009. – S. 449–450.
14. Kravets O. Neopublikovani lysty V. Yahycha do O. Barvinskoho / O. Kravets // Problemy slovianoznavstva. – Lviv, 2000. – Vyp. 51. – S. 189–192.
15. Luchyk V. Yahych Vatroslav / V. Luchyk // Entsyklopediia istorii Ukrainy: T. 10. / Red. kol.: V. A. Smolii (holova) ta in. NAN Ukrainy. Instytut istorii Ukrainy. – K.: Naukova dumka, 2013. – S. 723–724.
16. Mykytiuk V. Literaturna i naukova spadshchyna Omeliana Ohonovskoho: avtoref. dys... kand. fil. nauk: 10.01.03 – literatura slovianskykh narodiv / V. Mykytiuk. – Lviv, 1995. – 28 s.
17. Olena Stepaniv – Roman Dashkevych. Spohady i narysy / Uporiad. H. Svarnyk, A. Feloniuk. – Lviv: Piramida, 2009. – 632 s.
18. Pashuk V. Ohonovskiy Omelian / V. Pashuk // Entsyklopediia istorii Ukrainy: T. 7. / Red. kol.: V. A. Smolii (holova) ta in. NAN Ukrainy. Instytut istorii Ukrainy. – K.: Naukova dumka, 2010. – S. 523–524.
19. Potulnytskyi V. Ohliad fondiv ukrainiky arkhiviv i bibliotek Vidnia / V. Potulnytskyi // Ukrainsko-avstriiski kulturni vzaiemyny druhoi polovyny XIX – pochatku XX stolittia / Natsionalna komisiia z pytan povnennia v Ukrainu kulturnykh tsinnostei; Posolstvo Avstriiskoi Respubliki v Ukraini; Chernivetska miska rada; Instytut mystetstvoznavstva, folklorystyky ta etnologii im. M. T. Rylskoho NAN Ukrainy. – Kyiv–Chernivtsi, 1999. – S. 60–70.
20. Savchak V. Do 150-ricchia z dnia narodzhennia Ivana Franka «Po Dunaiu lody plyvut...» / V. Savchak // Dzerkalo tyzhnia. – № 32. – 25 serpnia 2006 r.
21. Surovtsova N. V. Spohady / N. V. Surovtsova. – K.: Vyd-vo im. O. Telihy, 1996. – 431 s.
22. Sukhyi O. Suchasna istorychna nauka v Ukraini: vizii ta napriamy / O. Sukhyi // Ukraina – Yevropa – Svit. Mizhnarodnyi zbirnyk naukovykh prats. Seriia: Istorii, mizhnarodni vidnosyny. – Ternopil, 2012. – Vyp. 10. – S. 24–34.
23. Troian S. Slovianski narody v avstriiskii suspilno-politychnii dumtsi pochatku KhKh st. / S. Troian // Problemy slovianoznavstva. – Lviv, 2000. – Vyp. 51. – S. 92–99.
24. Franko I. Postup slavistyky u Videnskomu universyteti / I. Franko // Zibrannia tvoriv u 50 t. t. 31: Literaturno-krytychni pratsi (1897 – 1899) / Red. H. Verves, O. Moroz. – K.: Naukova dumka, 1981. – S. 7–10.
25. Franko I. Vaarlaam i Yoasaf. Starokhrystianskyi roman i yoho literaturna istoriia / I. Franko // Zibrannia tvoriv u 50 t. t. 30: Literaturno-krytychni pratsi (1895 – 1897) / Red. I. Doroshenko, N. Kalenychenko. – K.: Naukova dumka, 1981. – S. 314–538.
26. Franko I. Ivan Vyshenskyi i yoho pratsi / I. Franko // Zibrannia tvoriv u 50 t. t. 30: Literaturno-krytychni pratsi (1895–1897) / Red. I. Doroshenko, N. Kalenychenko. – K.: Naukova dumka, 1981. – S. 7–211.
27. Shvydkyi V. Studynskiy Kyrylo / V. Shvydkyi // Entsyklopediia istorii Ukrainy: T. 9. / Red. kol.: V. A. Smolii (holova) ta in. NAN Ukrainy. Instytut istorii Ukrainy. – K.: Naukova dumka, 2012. – S. 873–875.
28. Sholohon P. Dzherela pro zhyttievyi shliakh, hromadsku ta naukovu diialnist akademika Kyryla Studynskoho 1869 – 1941 u fondakh Tsentralnogo derzhavnogo istorychno arkhivu Ukrainy u m. Lvovi / P. Sholohon // [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.stationline.org.ua>.
29. Kappeler A. Osteuropäische Geschichte / A. Kappeler // Aufriss der Historischen Wissenschaften in sieben Bänden. – Stuttgart, 2001. – Bd. 2. – S. 198–265.
30. Kappeler A. Osteuropa und osteuropäische Geschichte aus Zürich, Kölner und Wiener Sicht / A. Kappeler // Hundert Jahre Osteuropäische Geschichte: Vergangenheit, Gegenwart und Zukunft. – Stuttgart, 2005. – S. 149–157.
31. Kappeler A. Die Bedeutung der Geschichte Osteuropas für ein gesamteuropäisches Geschichtsverständnis / A. Kappeler // Annäherungen an eine europäische Geschichtsschreibung. – Wien, 2002. – S. 43–55.
32. Kappeler A. Wiener Dissertationen Galizischer Jüdinen und Juden zur ukrainischen Geschichte (1915 – 1931) / A. Kappeler // Ukraina: kulturna spadshchyna, natsionalna svidomist, derzhavnist. Zbirnyk naukovykh prats / Instytut ukrainoznavstva im. I. Krypiakevycha NANA Ukrainy. – Lviv, 2006 – 2007. – Vyp. 15. – S. 720–726.
33. Leitsch W. Stoy M. Das Seminar für osteuropäische Geschichte der Universität Wien 1907 – 1948 / W. Leitsch. – Wien [u.a.]: Bohlau, 1983. – 304 s.

Стаття надійшла до редакції 31.03.2017 р.